

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 73 (3235) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

A helyi önkormányzatok erkölcsi alapja

(P. A.) Nagyvárad város tegnap délutáni közgyűlésén a polgármesternek állásában való véglegesítése alkalmat adott olyan megnyilatkozásokra, melyek a gyűlést valami benső melegségű ünnepi hangulathoz emelték. Távol áll tőlünk, hogy ennek személyi vonatkozásait akarjunk továbbvizsgálni; se a város vezetőinek nincs szükségük rá, hogy hízelő tömjénezéssel vegyük körül őket; se a város közönségének nincs szüksége rá, hogy ami tiszteletet érez vezetői iránt, az szervilizmussá ekeledjen. Ezen a félreérthető magatartáson azonban meszezi tülemlkedik az a szempont, mely a tegnapi házi ünnepnek különös jelentőséget adott.

Ez a szempont: a helyi élet iránti hűségnek, a város iránti szeretetnek a szempontja. A polgármestert üdvözölő szónok is azt emelte ki, hogy akik ennek a helynek a multjából is sok évtizedet átéltek és a város jóvoltáért együttműködtek, azok mintegy bajtársat látnak a kormányhatóság által is elismert első polgárban. Az üdvözlésre válaszó polgármester is annak a soroközöségnek a történelmi fejlődéséről adott meleg visszaemlékezést, amely őt az ő városához, annak küzdő és szegény rétegeihez elszakíthatatlanul hozzáfűzte. A kölcsönös együttérzésnek ebből a lelki találkozásából olyan őszinte fényesség és melegség csillog elő, mint amilyen az örömkönyvek legszebb és legigazibb tartalma.

Ezt a megindító, mélyen megható lelkületet a helyi élthez való vonzódás, annak második természetként való megszokása, a helyszereket adja. Kifejlődik abból a fészkekéből, ahogyan az emberek a maguk otthonát valahol kiküzdik és megteremtik maguknak. Megerősíti ezt az otthonalapító folyamatot a közeli és a mind tovább érlelődő távolabbi szomszédságok jószándéku segítése, a segítségben való együttértés, az ebből kifejlődő helyi összetartás, az összetartásból belső parancsá váló erkölcs, mely figyelmeztet, mint a lelkiismeret, de egyuttal jutalmazni is tudja azt, aki hűségesen összetart. Így lesz a helyszereket, a sokak által esetleg kicsinyesnek tartott lokálpatriotizmus óriási erkölcsi jelentőségű. Az ilyen erkölcsi megalapozásu helyszereketől lesz az egész országra kiterjedő nagy összefüggésben az igazi hazaszeretet.

És ebben az erkölcsi értékű lokálpatriotizmusban van meg a legbensőbb, legmélyebb igazolása a helyi önkormányzatoknak is. Nem hatalmi hűség követelménye, nem a felsőbb hatóságokkal való kicsinyes dacoskodás ingere az, ami az önkormányzatokat szükségessé teszi, hanem az az erkölcsi folyamat, mely az otthonok melegéből és összetartásából az illető helyen kifejleszti a legcélszerűbb életvitelt, s az együttes alkotások vágyát; az elődök példáján való buzdulást, vagy a mult elmaradásából való kiemelkedni akarást. Ezek mind óriási lelki szervezetséget adnak, s ennek a munkafolytonosságát jelenti

Rommel Északkelet-Tunéziában rendezkedik be erősebb ellenállásra

Roosevelt tárgyalásokat akar kezdeni a háború utáni kérdésekről. Fokozódik az élelmezési válság az Egyesült Államokban. A földművelésügyi miniszter lemondása várható

Bernből jelentik: (B. T.) Tuniszi jelentés szerint a 8-ik brit hadsereg csapatai a Gabeszi öböl mentén igyekeznek továbbhaladni. Megszállták Medvia és Oudreff helységeket. Algirából származó egyes jelentésekből arra következtetnek, hogy Rommel Északkelet-Tunéziában szándékozik erősebb ellenállásra berendezkedni.

Amszterdamból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Az angol hírszolgálati iroda ismerteti a Times cikkét a szövetségesek csendesóceáni hadicéljairól.

A japánokat — írja a cikk — teljesen le kell verni, hogy ezt a fajzatot gyökerestől kiirtsuk. Ezzel tisztában vannak Londonban és Washingtonban éppen úgy, mint Ceungkingban és Camberrában. Rooseveltnak a casablancai értekezlet-

ről visszatérve, elhatározta, hogy döntő harcokat kezd a Csendes óceánon. Ehhez azonban nagyobb csapatokra lenne szükség, mint amilyenek most rendelkezésre állnak. Mindenekelőtt meg kell erősíteni a csendesóceáni légierőket. A szövetségesek európa győzelme esetén nagy csapatok szabadulnának fel. Egy európai vereség, vagy akár csak egy hosszabb harciszünet is rendkívül megnehezítené, sőt lehetetlenné tenné a csendesóceáni akciót. A japánok minden napi késedelmet erősen kihasználva arra, hogy csendesóceáni kulcsállásait megerősítsék, az újonnan szerzett területeket gazdasági helyzetük növelésére felhasználják és ezzel növelik a szövetségesek nehézségeit.

met TI jelenti: Newyorki jelentés szerint Adler és Eriisch lengyel munkásvezérek oroszországi kivégzése heves tiltakozást váltott ki az Egyesült Államokban. Dubinszki, az ismert szakszervezeti vezér tiltakozott a kommunista diktatura durva, erőszakos módszerei ellen. Mead szenátor kijelentette, hogy nem lehet szemétnyitni az ilyen események felett.

Súlyos élelmezési válság az Egyesült Államokban

Bernből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A londoni Daily Scatch washingtoni jelentése szerint az Egyesült Államokban nagy élelmiszerválság van. Megkezdtek a hús, zsír, vaj, sajt és étolaj adagolását. Szombaton az üzletekből kifogyott minden áru. Néhány vidéki városból nagy nehézségeket jelentenek az élelmiszereállításával kapcsolatban.

Lisszabon. (MTI) A Stefani Iroda jelenti: Washingtonból jelentik, hogy a közlelmezési válság az Egyesült Államokban napról-napra erősebbé válik. mert hiány van mezőgazdasági munkásokban és gépekben. A géphiányt az okozza, hogy a gyárakat túlságos mértékben hadiüzemekké alakították át. Az amerikai lapok szerint sokezer hektár termőföld maradt megműveletlenül.

Ugyancsak a Stefani Iroda buenosairesi jelentése szerint washingtoni jelentések arról szólnak, hogy a kongresszusban és a sajtóban élesen támadják Wichard földművelésügyi minisztert, akit a mezőgazdasági és közlelmezési válságért elsősorban tesznek felelőssé. Hir szerint a miniszter rövidesen lemond.

Amerikai csapatok vették át a trans-iráni vasut legnagyobb részét

Teherán. (Bud. Tud.) A Perzsa-öböltől a Káspi-tengerig húzódó trans-iráni vasut legnagyobb részét az amerikai hadsereg vette át. A vasutat közvetlenül az angolok és oroszok 1941. évi iráni bevonulása után részben orosz, részben angol ellenőrzés alá helyezték. Az amerikaiak most a Perzsa-öböltől Teheránig terjedő részt vették át, amely eddig brit ellenőrzés alatt állott.

Amszterdam. (MTI) A Német TI jelenti: A londoni rádió jelentése szerint Rooseveltnak az Edennel folytatott megbeszélésekről kijelentették, hogy a nézetek közös hasonlóságát állapították meg. Az Egyesült Államok és más szövetséges nemzetek

Argentín cáfolat a finn és román béketapogatózásról terjesztett hírekre

Buenos-Airesből jelentik: (MTI) Ruiz Guinasu argentin külügyminiszter megcáfolta azokat az Egyesült Államokból származó híreszteléseket, amelyek szerint Románia és Finnország felkérték Argentínát, hogy nevükben különbéke tárgyalásokat közvetítsen. A külügyminiszter kijelentette, hogy

egyik állam sem tett ilyen lépést. Az argentinai román ügyvivő ugyancsak megcáfolta a román béketapogatózásokról terjesztett híreket. Ugyanakkor azt is cáfolta, hogy Románia érdeklődést tanúsított volna a középeurópai kis államok tömbjének megalakítása iránt.

Amerika felé fordult a lengyel emigráns kormány

Zürichből jelentik: (B. T.) Washingtoni jelentés szerint Rooseveltnak a sajtóértekezleten kijelentette, hogy tárgyalásokat akar kezdeni Oroszországgal a háború utáni kérdésekről.

Stockholmból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Az Afton Tidningen foglalkozik a lengyel államférfiaknak legutóbb Londonban tett kijelentésével, és azt írja, hogy alig ült el a visszhangja Churchill eme beszédének, amelyben igyekezett az egyes államok háború utáni kívánságait fekezni. Sikorszky máris kijelentette, hogy ha a háború végén nem tartják tiszteletben a lengyel szuverénitást jogait, akkor a dolgok rosszul fognak menni és a lengyelek visszautasítanak minden olyan

törekvést, amelyk szuverénitásuk ellen irányulnak. hármilyen oldalról induljanak is azok. Ezzel kapcsolatban vita indult meg a Times és a londoni lengyel államférfiak között és a Times hangoztatta, hogy a versaillesi Lengyelország nem bizonyult megbízható barikádnak Oroszország és Németország között. Gabrovsky, az ismert lengyel publicista erre kijelentette, hogy a zeurópai kisállamok jobban teszik, ha Amerika felé fordulnak, mert Amerika inkább igyekszik megérteni a kicsi és középállamok kvánságait, mint Anglia. A legkomikusabb a dologban, hogy mindkét fél Wallace beszédére hivatkozott érvelésében.

Stockholmból jelentik: (MTI) A Né-

az önkormányzat. Sok teendője van: magát kell mindennap megismernie, s ezt a megismerést minden nap, minden évben, minden évtizedben tovább fokoznia. Ebből lesz az ország összes helyeinek, falvainak, városainak, vármegyéinek az életrevalósága.

Igen; Nagyvárad tegnapi házi ünnepe is emlékezés, vágyódás, tanúságtétel az önkormányzatok nagy rendeltetéséről. Tanúságtétel amellet, hogy az ország egyes helyeinek benső érzésű és benső erejű életrevalóságából lesz az egész ország életrevalósága.

Sárdy János

a kiváló operanékes
és filmsztár
jón, énekel és győzi
Közreműködnek:
Czeglédy Ica
énekművésznő

Bíró László
40 tagú koncertzenekara.
Konferál: Szögi Arany
a népszerű szubrett.
Ne felejtse a dátumot: április 7-én
és 8-án a Korona Filmszínházban
világvárosi műsor. Jegyek 1 P-
7 P-ig elővételben a Korona Film-
színház pénztárájánál még kaphatók

közötti értekezletek 95 százalékos
összhangot eredményeztek.

Amsterdam. (MTI.) A Német TI
jelenti: Mint az angol hírszolgálat
jelenti a brit kormány elfogadta a
meghívást, küldjön ki megbízottat az
Egyesült Államokban április 27-ére
őszehívott értekezletre, amelyen az
élelmezési helyzetet vitatják meg.

Szigoru intézkedéseket tartalmaz a közellátás igaz- gatásáról szóló új miniszteri rendelet

Nagyvárad, április 1. A Hivatalos
Lap március 30-iki számában megje-
lent a közellátás igazgatására vonatkozó
miniszteri rendelet. A rendelet igen
szigorú intézkedéseket tartalmaz és
nagy hatáskört biztosít a közigazgatás
helyi vezetőinek azokkal a tisztviselők-
kel szemben, akik a közellátásügyi
rendelkezéseket nem hajlítják kellően
végre. A főispán, illetve a polgármester
a vétkes tisztviselőket azonnal felfüg-
gesztheti vagy elbocsájthatja állásuk-
ból.

Fontos intézkedése a rendeletnek a
közellátásügyi bizottság felállítására. A
rendelet értelmében az új közellátás-
ügyi bizottság elnöke a főispán, helyet-
tes elnöke a polgármester lesz, tagjai
pedig Fazekas közellátásügyi felügyelő,
Cencsi Zsolt gazdasági felügyelő, to-
vábbá 12 tag, akiket a főispán ne-
vez ki.

Ez az új bizottság nem zárja ki an-
dák a közellátási bizottságnak a mű-
ködését, amelyet a polgármester — 18
taggal — már korábban kiküldött. Ez a
bizottság a törvényhatóság véleménye-
ző szerve lesz, ellentétben az új bizott-
sággal, amely mint a kormány szerve
fog működni.

SZEGED A HADIÁRVÁKÉRT. Szeged.
(MTI.) A miniszterelnök hitvesé-
nek az ország lakosságához intézett fel-
hívása a hadiárvák gondozása és felne-
velése érdekében országos mozgalmat in-
dított meg. Szegeden a felhívás nagy
visezhangot keltett és az első önkéntes
felajánlás már meg is történt. A Ru-
dolf-tér 14. számú ház lakói, ezüstsze-
rint tizen elvállalták egy szegedi hadi-
árva felnevelésének költségeit.

A cukrássziparosok küldöttsége a polgármesternél

Nagyvárad, április 1. A cukrász- és
édesiparosok vezetői ma délelőtt kül-
döttségileg jelenték meg a polgármes-
ternél. Arra kérték, hogy miután most
kilenc új cukrász van Nagyváradon
ahhoz az időponthoz képest, amikor a
helyi cukrász- és édesipar számára a
cukorkontingenset megállapították, te-
gyen lépéseket a polgármester a cukor-
kiutalás mennyiségének arányos eme-
léésére. A küldöttség kérte továbbá a
cukorkakészítők ellenőrzését a cukor-
fogyasztás szempontjából és hasonló el-
lenőrzést sürgetett a vendéglősökkel
szemben is, akik a küldöttség beadvá-
nya szerint nem haeználják fel a szá-

mukra kiutalt cukormennyiséget, ha-
nem úzérkednek azzal.

A polgármester válaszában kijelen-
tette, hogy a cukrász- és édesipar hely-
zete kétségkívül nehéz és az is fog ma-
radni a háború alatt. Csak arról lehet
szó, hogy ezt az iparágat átmentsük a
háború utáni időre. Mindazonáltal
megígérte, hogy a cukorkontingens
arányos emeléséért közbenjár a köz-
ellátásügyi miniszterumban. Megígérte
továbbá a küldöttség által kért szigo-
ru ellenőrzést is, s amennyiben egyes
vendéglősökről kiderülne az úzérkedés,
azoktól egészen vagy részben meg-
vonják a cukorkiutalást.

Bölcsödét és napközi otthont rendeznek be a kéményseprőüzem volt helyiségében

Nagyvárad, április 1. A polgármester
ma délelőtt egy nagyobb bizottsággal
helyszíni szemlét tartott a volt kémény-
seprőüzem helyiségében. Megállapította
a bizottság, hogy a helyiség, Heinrich
Béla tiszti főorvos javaslatának megfe-
lelően, alkalmas bölcsőde és napközi
otthon berendezésére. Húsz-harminc
csecsemő számára fognak itt bölcsődét

és ugyanannyi gyermek részére napköz-
i otthont felállítani. A költségekre vo-
natkozólag a polgármester kijelentette,
hogy a két intézmény fenntartási költsé-
geit a város vállalja, de az épület
átalakításának és berendezésének a
költségeihez államségélyt fog kérni a
város.

Kétrendbeli lopás, közokirathamisítás és közveszélyes munkakerülés vádja egy fiatal cselédleány ellen

Nagyvárad, apr. 1. Lejtőre jutott, fia-
tal cselédleány állt ma délelőtt a nagy-
várad törvényszék dr. Gavallér László
büntető egyesbirája előtt.

Alig mult húsz esztendőse, de már két-
ezer 14 napi fogházbüntetetés áll mögöt-
te, most pedig újabb büntettek egész
sorával terheltlen áll a bíróság előtt.

A vádiratból és a saját töredelmes,
beismerő vallomásából Barna Mária lejtő-
tőre sodródott élete az alábbiakban
rajzolódik elénk:

Alig két hónappal a felezabadulás
után Nagyváradon ült 14 napot, majd
Szatmárnémetiben szintén 14 napot.
1941 őzén Mezőtelegden öszetalálko-
zott özv. Leirer Mártonné iparigazol-
ványos árussal, aki szolgáltatába fogadta.
Alig egy hétig volt ott s már is arra
gondolt, hogy meglopja. Özv. Leirerné
távollettében cipője sarkával feltört egy
ládát, majd konyhakéssel felfeszítette
annak fedelét a kivett belőle 30 pengőt.
Ezenkívül öszeszedett 4 darab fehér
női inget, négy darab használt, bő női
szoknyát, három mellényt, egy kosár
gyümölcsöt, mintegy 10 kilogramm
súlyban, továbbá a vásárlási könyvet
az iparigazolvánnyal és élelmiszerje-

gyekkel együtt s a lopott tárgyakat is-
meretlen egyéneknek eladta.

Működésének újabb állomása Debre-
cen, ahol megismerkedett egy Grünber-
ger Rachel nevű zsidőleánnyal, akivel
együtt szállt meg egy szállodában. „Ba-
rátnője” innen fürödni ment s ezt a
kedvező pillanatot ő arra használta fel,
hogy ellopta annak ruháját születési
anyakönyvi kivonatával és munkaköny-
vével együtt. E két utóbbira azért volt
szüksége, mert tudta, hogy a korábbi lo-
pás ügyében már nyomozó levelet ad-
tak ki ellene s úgy gondolta, hogy ide-
gen névvel, idegen okmányokkal kibúj-
hat az igazságszolgáltatás alól. Így fel-
szerelve elhagyta a szállodát és Hajdu-
nánásra utazott. Közben azonban nem
találta egészen rendbenlévőknek az ok-
mányokat s a születési bizonyítványban
a születési évet 1922-ről 20-ra javította
ki, a munkakönyvben pedig a hajra vo-
natkozó „barna” megjelölést „feketére”
igazította ki, minthogy az ő haja fekete.
Hajdunánásra megérkezve azonnal le-
igazoltatták, de amikor a nevét kérdez-
ték, zavarba jött, mert nem tudta hir-
telen megmondani zsidó barátjáné ne-
vét. Erre megkérdezték, milyen vallá-
su, mire ő azt felelte, hogy római kato-
likus.

— Itt az áll — mutatott rá a rendőr
az anyakönyvi kivonatra, — hogy iz-
raelita!

Ezen a ponton azután mindjárt meg
is bukott Barna Mária merész vállalko-
zása s azonnal bekísérték a rendőrségre.
Mindezeket megelőzően másfélévig mun-
kanélkül volt s úgy kereste kenyerét,
hogy önmagát bocsátotta áruba.

Mindezek beismerése után a királyi
ügyész a vádiratban szereplő egy rend-
beli lopás büntetést kívül vádat emelt

Mozik műsora:

APOLLÓ: Éjfél gyors.
BELVÁROSI: Az éjszaka leánya.
KORONA: Dzsarabub.
CASINO: Kezsgő tarka tavasz.

Barna Mária ellen még egy rendbeli lo-
pás és közokirathamisítás büntette, va-
lamint közveszélyes munkakerülés vét-
sége miatt, továbbá kihágásért a munka-
könyvön elkövetett adatmegváltoztatás
miatt s indítványozta az új vádiratnak
vádtaócs alá való áttételét. A vádlott
azonban kijelentette, hogy lemond kifogá-
sáemelési jogáról, a tárgyalást azzal
rekesztették be, hogy az ügyet a főtár-
gyalási tanácshoz teszik át.

Népes értekezletet tartott a MÉP nagyváradai törvény- hatósági szervezete

Nagyvárad, április 1. A MÉP nagy-
váradai törvényhatósági városi tagozata
népes értekezletet tartott. Dr. Hlatky
Endre főispán elnök távolléte miatt
Molnár János pápai prelátus apáka-
nonok, városi alelnök üdvözölte a
megjelent párttagokat.

A párt időszerű kérdéseket tárgyalt
valamint a sajtókérdésben foglalt ál-
last. Havadi Nagy Márton és dr. Szilá-
gyi Béla tanárok kérését is tárgyalta
az értekezlet, amely szerint a városi
cégfeliratok sürgős kiigazításra szo-
rulnak. Ebben a kérdésben dr. Olasz
Vilmos kereskedelmi és iparkamarai
főtítká, városi alelnök ismertette a
helyzetet. A cégfeliratok ügyében a
párt az I. fokú iparhatósághoz fordul
és kéri a felülvizsgálások azonnali
végrehajtását.

Több felszólalás történt. Faragó Ká-
róly igazgató a Kommandáns-réti ház-
tulajdonosok kérdésével foglalkozott.

Major László Károly tanár közölte
a megjelentekkel, hogy folyó hó 7-én
este 7 órakor dr. Barcsay Károly vár-
megyei főügyész tart előadást a „Szo-
ciális Magyarország”-ról, amelyre az
elnökség a párttagokat ezennel meg-
hívja.

Egy hónapi fogház — egy ócska villamos zseb- lámpáért

Nagyvárad, április 1. Emlékezetes
még az a tűzvész, amely 1942 november
18-án Freind Ferenc Lakatos-utca 13.
szám alatti celluloid-üzemében pusztít-
tott. Ennek a tűzesetnek az epilógusa
játszódott le ma délelőtt a nagyváradai
törvényszék dr. Gavallér László bün-
tető egyesbirája előtt.

B. S. 19 éves gépész- és szerelőegéd,
mint egédttüztöltő résztvett a tűz oltási
munkálataiban s amikor Zsák István hi-
vatásos tüztöltő az égő lakásban lévő ap-
roságokat adogatta ki az ablakon, B. S.
egy használhatatlan, kormosra égett
hengerlaku zseblámpát a kabátja alá
rejtett, — mint ő mondja, — azzal a
céljal, hogy hazaviszi a családban lévő
gyermekeknek játszani. Zsák István hi-
vatásos tüztöltő és Szolnoki Sándor tűz-
oltófelügyelő tanukénti kihallgatása után
dr. Szolnok Jenő kir. ügyész szigorú
büntetést kért, mert a vádlott a cselek-
ményt esküje ellenére, mentés közben
követte el.

A bíróság bünösnek mondotta ki B.
S.-t korekcionálizált lopás vétségében és
ezért egy hónapi fogházra ítélte. Az
ítélet jogerős.

Ipari Üzemek Figyelem!

Megérkeztek a központi hangirányításhoz szükséges
hangerősítők permanens hangszórókkal.

Vacsi és Dobribán

rádió és villanyfelszerelési üzlet
Kossuth Lajos u. 7. Telefon: 27-33

Ismét 103.500 tonna hajóteret süllyesztettek el a német tenger- alattjárók

**Sikeres német elhárító harcok a keleti front északi szakaszán.
Hadászatiilag döntő kudarcot vallot az ellenség a tuniszi harctéren**

Dönitz főtengernagy nem vette át az olasz hajóhad főparancsnokságát

Berlin. (MTI.) Ihetékes német körökben éles hangú cáfolatban a szokásos zavartkeltő angol jelentésnek minősítették azt a hírt, hogy Dönitz főtengernagy ezután az olasz hajóhad felett is parancsnokol.

Berlin. (MTI.) Berlieni illetékes részről közlik tájékoztatásul: A német búvárhajók legújabb sikereiről kiadott jelentés szerint az úgynevezett Dönitz offenzíva első hónapjának eredménye meghaladja a 850.000 tonnát. Ehhez járul még a repülőgépek és a felszíni vízijárművek által elsüllyesztett hajóter, úgy hogy berlieni katonai körök a márciusban elsüllyesztett hajók tonnatartalmát 900 ezer tonnánál is többre teszik.

Istanbul. (MTI.) A Német TI je-
lenti: A *Sadak Aksam* című lap meg-
állapítja, hogy Törökországnak egye-
dülű célja, hogy ne sodródjék bele a
háboruba. Ezzel a célkitűzéssel mar-
rad Törökország semleges és igyek-
szik erősnek lenni, hogy e gondola-
tot a jövőben is megvalósíthassa.

Nyugalom uralkodik a keleti arcvonal déli és középső szakaszán

Berlin. (MTI.) A Nemzetközi Tá-
jékoztató Iroda jelenti a keleti harc-
térről: A bolsevisták vállalkozásaik-
ban helyi erők harcbevételére szorit-
koztak. A német repülőök bombákkal
árasztották el az arcvonal közelében
levő társéget, a szovjet mögöttes te-
rületét, felvonulási útvonalait és
anyagszállításait. A szovjet 35 repü-
lőgépet veszített. A Kubántól észak-
ra megismételt valamennyi bolse-
vista támadást visszaverték a német
csapatok. Ezekben a harcokban a
szovjet húszerkecsit veszített. —
Bjelgorodtól északra egy nagyobb
német élcsapat behatolt az ellenséges
állásokba és a szovjet erőket szét-

verte. A Ladoga-tóól délre a néme-
tek két szovjet zászlóaljat bekerítet-
tek és utolsó emberig megsemmisít-
tettek.

Berlin. (MTI.) A Führer főhadi-
szállásról jelenti a Német TI. A véde-
erő főparancsnoksága közli: A keleti
arcvonal déli és középső szakaszán a
nap általában nyugodtan telt el. A
kubáni hídfőnél és Vjazmatól dél-
nyugatra indított ellenséges előretö-
réseket a tűzérő hatásos tűzével és
harcigépkötelékek lendületével táma-
dásaival megheiusítottuk. Az Ilmen-
tótól délre az arcvonal megrövidíté-
sére irányuló támadó vállalkozásaink
a terepnehézségek ellenére is elérték
kitűzött céljaikat. A Ladoga-tóól
délre elterülő harciterületen a véde-

Tengeralattjárók különböző utánpótlási utvonalaikon ismét súlyos csa-
pást mértek az ellenségre. Az Atlanti-óceán északi részében sokszor vi-
haros időjárás közepette, az Atlanti-óceán középső részén és a Földközi-
tengeren legnagyobb részt karaván okból elsüllyesztettek 17 hajót 103.500
tonnával. A Biscayai-öbölben ellenséges bombázók támadást intéztek né-
met tengeralattjárók ellen. A tenger alattjárók öt gépet lelőttek.

Berlin. (MTI.) A bolsevisták már-
cius 30-án 35 repülőgépet veszítettek
— közli a Német Távirati Iroda.

Berlin. (MTI.) A Német TI jelenti:
Március 30-án angol repülőök robbanó

kező harcok tovább folynak. Két el-
lenséges zászlóaljat megsemmisítet-
tünk. Sok páncélost kilőttünk.

A tuniszi elhárító csata tovább
tart. Néhány szakaszon az ellenség
támadó tevékenysége a német-olasz
csapatok eredményes ellenállásának
hatása alatt alábbhagyott. Más arc-
vonalszakaszon az ellenség folytatta
támadásait. A légi erő újból és újból
beavatkozott a földi harcokba. A
Földközi-tengeren egy német harci-
gép elsüllyesztett egy angol tenger-
alattjárót.

A légi erő nappal meglepetésszerű
támadást intézett Anglia déli partvi-
dékének katonai célpontjai ellen. A
támadás eredményes volt.

Maknassy vidékén súlyos veszteségei miatt beszüntette táma- dását az ellenség

Berlin. (Interinf.) Dzsebel Aboid-
tól keletre fekvő országút mentén
kedden is erős kötelékek folytatták
francia csapatok támogatásával tá-
madásaikat a tengely legészakibb
harccsoportja ellen. A déli óráktól
kezdve súlyos harcokra került sor. A
harcokba brit részről páncélosokat
is bevetettek. Sem a briteknek, sem
a francia segédcsoportoknak nem si-
került keresztüljutni a német álláso-
kon. Erős zuhanóbombázó kötelékek
szétverték a francia csapatok gyüle-
kezéseit. Egy 20 harckocsiból álló
brit alakulatot megsemmisítettek. —
Dzsebel Aboid és De Tabera állomás
között elpusztítottunk többszáz szál-
lítókocsit, amelyek zsúfoltak voltak
a legénységgel. Medjez el Babnál is
megindult kedden a vár brit táma-
dás. A britek támadása egy magas-
lati állás ellen nagy vérvesztéssel
járt.

Rommel tábornagy német-olasz
erői a legutóbbi hét nagy harcainak
napjaiban az angol és amerikai gyá-
lósági haderőkkel szemben olyan
elhárító sikereket értek el, amelyek-
nek teljes nagyságát csak később le-
het felismerni. Az angol és amerikai
haderőknek még ma sem sikerült el-
érni céljukat, a 8. angol hadseregnek
Eisenhower tábornok csapataival való
egyesítését. Már most megállapít-
ható, hogy bár roppant tömegeket
vetettek harcba, hadászatiilag döntő
kudarcot szenvedtek, minthogy a
tengely kötelékei teljes mértékben
meg tudták tartani cselekvési sza-
badságukat. A harciselekmények

és gyújtóbombákat dobtak le Dél-
Hollandia több helységére. A bom-
bák lakónegyedekre hullottak. Öt
ember meghalt, 21 megsebesült. Több
munkásház összcsozlott.

súlypontja ismét El Hamma és Ga-
bes vidéke volt, ahol a német utóvé-
dek megtartották valamennyi állásu-
kat. Az amerikaiak támadásuk során
66 páncélkocsit veszítettek. Maknassy
vidékén az amerikaiak olyan súlyos
veszteségeket szenvedtek, hogy az itt
harcoló két amerikai hadosztály be-
szüntette támadásait.

Róma. (MTI.) A Stefani jelenti:
Az olasz főhadiszállás 1040. közle-
ménye: Az ellenség kedden is nagy
nyomást fejtett ki a tuniszi arcvonal-
on. Újabb erős támadásokat indított-
tak, amelyekkel szemben szívós el-
lenállást tanúsítottunk. Egy olasz va-
dászkötelék négy eilenséges gépet
lőttek le. Amerikai repülőgépek né-
hány bombát dobtak le és géppus-
kázták Crotone községet. Egy halott
és öt sebesült az áldozat.

Sanghai. (MTI.) A Stefani jelenti:
Japán repülőök a Bengáliai-öbölben
ellenséges hajókaravánt támadtak
meg. Öt gőzöst elsüllyesztettek, hatot
megrongáltak. A harc során két ja-
pán repülőgép bombaterhével együtt
a célpontokra vetette magát.

Szovjet és amerikai tárgyalások vannak küszöbön

Róma. (MTI.) Olasz politikai körök
Roosevelt tárgyalásaival kapoco-
latban feltűnőnek tartják, hogy a
megbeszélésekről nem adtak ki hi-
vatalos jelentést. A *Telegraph* sze-
rint a hivatalos jelentés hiánya azt
mutatja, hogy a legfontosabb kérdé-
sekben nem sikerült megegyezni. Egy
dologban teljes a megértés, az at-

lanti-óceáni alkotmány fokozatos el-
vetése. Angol részről a szovjetre való
tekintettel nem tartják célszerűnek
a kis nemzetek szabadságának túlzott
hangoztatását. Ehelyett egy négyha-
talmi egyezmény körvonalai bonta-
koznak ki, amelyben Anglia, Ame-
rika, Szovjet és Kína venne részt. Az
európai ügyek megtárgyalása céljá-
ból, mint a *Telegraph* jelenti, Lon-
donban összeülnek és ezen a megbe-
szélésen Amerikát Sumner Welles
fogja képviselni.

Stockholm. (MTI.) A Német TI je-
lenti: A newyorki rádió közlése sze-
rint Roosevelt a keddi sajtóértekez-
leten kijelentette, hogy Eden was-
hingtoni tartózkodásakor folytatott
brit-amerikai megbeszéléseket rövi-
desen szovjet-amerikai megbeszélések
követik a háboru utáni kérdésekről.
Hangoztatta, hogy Eden washingtoni
tárgyalási hír szerint megelőzték
Eden megbeszéléseit Molotovval és
Stalinval.

Giornale d'Italia:

**Magyarországot kelet
és nyugat határán mindig
erős európai hivatástudat
töltötte el**

Róma. (MTI.) A *Giornale d'Italia*
hosszabb cikket közöl Magyarországról
„A földműves és harcoló Magyarország”
címmel. A lap megállapítja, hogy Ma-
gyarország mérlegnyelvet alkotott a la-
tin, germán és szláv erők között, ame-
lyek a Kárpátok medencéjében talál-
koztak. Magyarországot kelet és nyugat
határán mindig erős európai hivatástu-
dat töltötte el. Ma Magyarország a ten-
gelyhatalmak oldalán európai ügyért
harcol. A magyar honvédség a kemény
téli csata után most még nagyobb el-
szántsággal harcol. Ugyanakkor az or-
szágot is ugyanaz a győzelmi akarat
tölti el, mint a hadsereget. Magyarország
tisztában van azzal, hogy életbevágóan
fontos számára ez a küzdelem, amely
Európáért folyik. Az egyik legnagyobb
szovjet lap a magyar faj megsemmisíté-
sével és az ezeréves ország feldarabolá-
sával fenyegette meg Magyarországot.
Magyarország nemcsak a háborúból ve-
szíti ki teljes erejével részét, hanem min-
den erejével részt kíván venni Európa
felépítésében is. A Kállay-kormány,
amely magát hivatalbalépésekor háborus
kormányának nyilvánította, nemcsak a
győzelem kivívására törekszik, hanem
előkészüli a jövő feladatokat megoldásá-
ra is.

A Mir című bolgár lap írja:

**Legjobb úton halad a pengő,
hogy vezető pénznem legyen
a szomszédos államokban
és a Balkanon**

Szofia. (MTI.) A *Mir* című bolgár lap
hosszú cikkben foglalkozik a magyar
pengővel. Megállapítja, hogy egy ország
értékét gyakran pénzének vásárlóereje
szerint ítélik meg. A pengő a legjobb
úton halad a felé, hogy vezető pénznem
legyen a szomszédos államokban és a
Balkanon. Magyarországnak fejlett ipa-
ra van, amely a lakosság széles rétegei-
nek ad munkát. A termelést az állam
tervszerűen ellenőrzi. Az állami jövedel-
mek fokozását szolgáló új adók kitű-
nően beváltak. Magyarország pompás
példáját adta, hogyan kell csökkenteni
a kiadásokat. A pengő értéke és tekin-
télye belföldön és külföldön egyaránt
növekszik.

Szombattól az APOLLO Filmszínházban

Egy híres énekesnő és egy bá-
tor repülő regényes szerelme!

ZARAH LEANDER

a csodás hangú svéd csalogány
a szezon nagy énekesfilmjében

Asszony szív

Egy női lélek vergődése
a háboru viharában

Pénteken utoljára:

Éjfél gyors

Husz népkönyvtárat létesít a Népművelési Bizottság Nagyvárad külvárosaiban

Egyelőre 3500 könyvvel indulnak meg a könyvtárak. Ki is felölték a könyvtárak helyét

Nagyvárad, április 1. A Szigligeti Társaság közgyűlésén érdekes és a város kultúrája életére nagyfontosságú bejelentés hangzott el. Vidor József, a nagyváradi városi Iskolánkülső Népművelési Bizottság főtájtára ugyanis — mint a közgyűlésről írt beszámolómban megírtuk — közölte, hogy a minisztérium 3500 könyvet ajándékozott a Népművelési Bizottságnak s az adomány révén rövidesen több könyvtár nyílik meg a város területén.

Ezzel kapcsolatban felkerestük Vidor Józsefet, hogy mondjon valamit a könyvtárak létesítésével kapcsolatos tervekről. A Népművelési Bizottság Szilágyi Dezső utca 12. számú házban levő helyiségeiben a kora reggeli óra ellenére, nagy forgalom mutatkozik. Az intézmény követelményeinek megfelelő, tágas, világos helyiségekben tisztviselők buszolgálnak, tanácskérők jelentkeznek a hivatalnál s egy fiatal hölgy éppen szavalásra szánt vers szövegét vezeti át.

Vidor József arra felderül, mikor a készülő könyvtárak ügye felől érdeklődünk. Meglátja, hogy „szívügy” a dolog.

A kultuszminisztérium ajándéka

A városi Népművelési Bizottság tevékenységének egyik legfontosabb ága — közeli informátorunk — az irodalmi értékű olvasmányok terjesztése. Ennek megvalósítása érdekében a bizottság röviddel ezelőtt kérelemmel fordult a közoktatásügyi minisztériumhoz, hogy népkönyvtárak létesítése érdekében könyveket adományozzon. A minisztérium ennek a kérelemnek helytadott s rövidesen meg is érkezett a könyvtárak céljaira fordítható küldemény. A kapott 3500 könyv nagyrésze szépirodalmi munka, akad azonban bőven történelmi, néprajzi és nem utolsósorban egészségügyi vonatkozású könyv is a küldeményben.

— Hány könyvtárat létesít a bizottság és hol lesznek ezek az olvasókörök?

— A könyvek anyagából — válaszol Vidor József — tulajdonképpen 25 könyvtárra való is kitalál, egyelőre azonban úgy tervezzük, hogy csak 20 könyvtárat állítunk fel, — főként a külteleki lakosság részére.

— Hol lesznek a könyvtárak?

— A hegyi kultúrházban, a Pogány-Ószi-, Nilgecs- és Katalin-telepeken, a Szőlősi- és Komendánre-telepeken — s másodszorban — a társadalmi és kulturális egyesületek helyiségeiben. A Katolikus Legényegyletre és a női szövetségek központjaira is gondolunk. Természetesen az Ipartestület olvasóiról sem feledkezünk meg. Ezzel azonban ez a munka még koránt sem fejeződik be. A meglévő kereten túl szándékunkban áll újabb és újabb körpontokat létesíteni s a már megalakult könyvtárakat tovább építeni.

Folyóiratokkal is ellátják a könyvtárakat

— Hány könyvet fog tartalmazni egy-egy könyvtár?

— Megindulásakor a meglévő könyvekből 120 kötetet kap díjmentesen minden könyvtár. Ez lenne tehát az „alap”. A könyvek mellett természetesen folyóiratokról is gondoskodunk. Itt van, tessék.

Az egyik állványról a főtájtár hatalmas folyóirat csomót emel le, ezek már itt is vannak s csak azt várják, hogy szétosztásukra sor kerüljön.

— Érdekes megjegyezni, — fűzi az elmondottakhoz Vidor József, — hogy alig van város, amelynek területén ennyi kis könyvtár működne, mint ahány Nagyváradon létesül most rövidesen. Kivétel képeznek természetesen Kecskemét, Hódmezővásárhely s általában azok az alföldi városok, amelyeknek körzetében ma még tantervezést találunk. Ennyi könyvtár létesítésére úgy kapunk engedélyt, hogy a minisztériumhoz küldött kérvényhez pontos térképet mellékelünk. Ez a térkép teljes tájékoztatást nyújtott a város területéről s arról, hogy hol és hány könyvtárat készülnék létesíteni. A minisztérium a 25 könyvtári hely engedélyezésére vonat-

kozó kérelmünket teljes egészében helyben hagyta.

— Mikor kerül sor az új olvasókörök megnyitására?

— A tervezett húsz könyvtárat már hűvét előtt munkába helyezzük.

— Tudomásunk szerint Soós András, a városi könyvtár vezetője is foglalkozott azzal a tervvel, hogy a külvárosokban könyvtárakat kellene létesíteni. Milyen szerep jut most a városi könyvtárnak abból a munkából, amelyet a Népművelési Bizottság a külvárosok területén végez?

— A bizottság a jobb megoldás érdekében — válaszol kérdésünkre Vidor József — átirattal fordul a városhoz. A város által adományozott népkönyvtári anyagot hálásan fogadjuk s természetesen beállítjuk a könyvtárakba. Ez a megoldás, vagyis hogy a népkönyv-

tárak adminisztrációs munkáját a Népművelési Bizottság végezze, illetőleg irányítsa — nézetünk szerint — a városra is előnyös. A Népművelési Bizottság ugyanis már évek óta foglalkozik népkönyvtárak kezelésével s ezek irányítása bizonyos kialakult és már bevált rendszer szerint történik. A város tehát egy már kipróbált „apparátus”-on keresztül valószínűleg meg a maga elgondolásait.

— Kik fogják vezetni a megalakult könyvtárakat, illetőleg olvasóköröket?

— Hozzáértő könyvtárosok látják el majd a kezelést s munkájukban a kultúrházak és egyesületek vezetői is részt vesznek. A könyvtárosok feladata egyébként nem csupán a könyvek kezelése lesz, de az is, hogy a könyveken túl az olvasókról is „statisztikát” készítsenek. Ez a statisztika pedig nem csupán számokat foglal majd magában, hanem be fog számolni arról is, hogy ki milyen könyvet olvas.

Végül még egyet: Főcél a ponyva ki-küszöbölése. Mert a selejtes irodalmi művek a könyves és újságos bódékból eltűntek ugyan, de a régebbi kiadványok ócskán kézzel-kézre adva még mindig mérgezik az ízlést és a lelkeket.

Horváth Imre.

Dr Soós István polgármester érdemeit méltatta a törvényhatóság közgyűlése

Megszüntették a fegyelmi eljárást dr Kazik István ellen

(Nagyvárad.) A város törvényhatósági bizottsága szerdán délután tartotta márciusi havi gyűlését a városháza nagytermében. A gyűlést dr Hlatky Endre főispán nyitotta meg, majd bejelentette, hogy a belügyminiszter dr Soós István polgármestert véglegesítette tisztségében.

A bejelentésre a közgyűlés és Nagyvárad város polgársága nevében Kortmányos László országgyűlési képviselő válaszolt.

— A város közönösége nevében — mondotta — örömmel és megnyugvással veszem tudomásul a polgármester úr kinevezését s úgyhiszem nem tévedek, ha azt állítom, hogy ezekben az érzésekben Nagyvárad város valamennyi polgára osztozik. A továbbiak során visszapihentem a város multjára, azt a következtetést vontam le, hogy a jelentős mult újabb eredmények elérésére kötelez. Soós István dr polgármester — folytatta — eddigi munkásságával már bizonyította azt, hogy a várt eredményeket az ő vezetése mellett talán a legkönnyebben érhetjük el s ezért indítványozom, hogy a közgyűlés fíradhatatlan és sikereiben gazdag munkásságáért szavazzon a polgármester úrnak jegyzőkönyvi köszönetet, melyre minden kétséget kizáróan teljes mértékben részolgált.

A felszólalásra válaszul dr Soós István polgármester mindenekelőtt megköszönte a személye iránt megnyilvánuló bizalmat s hangzott a mennyire fontos részére az a támogatás, amelyben a törvényhatósági bizottság részéről mindig része volt.

— A kormány — mondotta továbbá — Szent László városának főispáni székébe olyan férfit ültetett, aki szintén a legnagyobb mértékben hozzájárul azoknak a célkitűzéseknek előréhez, amelyekért küzdeni a mai időkben — véleményem szerint —

a város mindenkori polgármesterének feladata.

Dr Soós István ezután megemlékezett arról, midőn közel 30 esztendővel ezelőtt, mint joggyakornok lépett a város szolgálatába s választotta az elmúlt évtizedek jelentősebb város- és általános politikai mozzanatait. Majd ezekkel a szavakkal fejezte be beszédét:

— Remélem, hogy Isten segítségével úgy Nagyvárad naggyátétele, mint a város lakosságának boldogulása ér-

dekében továbbra is eredménnyel dolgozhatom. Ennek megvalósítása érdekében Isten áldását kérem Szent László városára, a város törvényhatósági bizottságának tagjaira és a város valamennyi polgárára.

A törvényhatósági bizottság öszinte ünneplésben részesítette a tisztségében megerősített polgármestert s egyben hozzájárult ahhoz, hogy a törvényhatósági bizottság hálás elismerését jegyzőkönyvi köszönetben örökítsék meg.

Tárgysorozati ügyek

Több kisebbjelentőségű tárgysorozati pont megszavazása után a bizottság hozzájárult a Szent László szobor pályadíj összegének 20 ezer pengőre való felemeléséhez, illetően, hogy a város vezetősége ilyen irányú előterjesztést tegyen a minisztériumhoz s egyben a felsőbb fórum jóváhagyása után nyilvános pályázatot hirdessen.

Szóba került, hogy a köztisztviselési üzem javítóműhelyét a tűzoltóság javítási munkálatainak elvégzésére is használhassa s hogy a műhelyhez már beszerzés alatt levő precíziós esztergápadon és csiszoló gépen kívül a város egy haránt gyaluló gépet is szerezzon be s erre, valamint egyéb kisebb beszerzésekre 10 ezer pengőt irányozzon elő.

A kérdéshez hozzászólva Fenesy László, az Ipartestület nevében felhívta a törvényhatósági bizottság figyelmét arra, hogy a súlyos anyagi gondokkal küzdő iparosságnak a gépek üzembehozatala anyagi kárt jelentene. Eppen ezért kérte a város vezetőségét, hogy ezt a kérdést tartsa függőbe.

Dr Soós István polgármester a felszólalásra válaszul hangsúlyozta, hogy az iparosság érdekeit pillanatig sem téveszti szem elől. Az említett

gépek azonban a tűzoltóság légvédelmi felszerelésének kiegészítésére is szolgálnak s miután a beszerzési nehézségek a magániparosokat megakadályozhatnák abban, hogy bizonyos munkálatokat olyan gyorsan hajtsanak végre, mint a szükség megkívánja, a város vezetősége akkor, amikor személyesen próbálja ezeket a nehézségeket áthidalni azt teszi, ami kötelessége s aminek azonnali végrehajtásától a város százezer főnyi lakosságának esetleg élet és vagyónbiztonsága függ.

A törvényhatósági bizottság ezután a tárgysorozatnak ezt a pontját is megszavazta.

Végül Kazik István dr I. osztályú aljegyző fegyelmi ügyével foglalkozott a közgyűlés. Ennek során dr Borbély Dezső főjegyző bejelentette, hogy az ügyészi hivatal dr Kazik Istvánt felmentette s ennek alapján a fegyelmi eljárást is megszüntették ellene. Ennek tudomásulvételére dr Hlatky István főispán titkos szavazást rendelt el. A szavazás eredményeként a törvényhatósági bizottság 42 szavazattal 2 ellenében hozzájárult a felmentő és minden további következményt megszüntető határozathoz.

Beszédek és tettek

Irta: Polyák István

NAGYVÁRAD, április hó.

A század elején a népek műveltségének fokát általánosan az irni-olvasni tudással mérték. Ezt a mértéket alkalmazzák még ma is szelvényhosszában mindenütt, különösen az iskolai tankönyvekben. Nincs is különösebb ok arra, hogy elhagyjuk és más jelenségeket állítsunk helyébe. De sok olyan ország van, ahol a nép műveltségi fokát már nem ezzel az alapvető tulajdonsággal, hanem más egyébbel is mérik. Nemsokára talán általános lesz Európában a népegységekkel, népiiskolákkal, szabadegyetemekkel, népi kulturintézményekkel való jellemzés. Hozzászokunk majd ahhoz, hogy valamely ország népéről azt olvassuk: a lakosság — mondjuk — 70 százaléka népiiskolát végzett. Istenem, hol vagyunk ma még ettől nem nálunk, hanem a legműveltebb nyugati országokban is! De a dolgok folyása ilyen kibontakozásra utal.

Hogy a nép műveltségi fokát irni-olvasni tudással jellegzik, az ellen senkinek sem lehet kifogása, de az is kétségtelen, hogy ez a mérték nagyon is egyoldalú. Mert műveletlennek nem lehetett mondani a középkorban, vagy az ókorban azt a népet, amely egyáltalán nem tudott olvasni. De az újkorban is, a nép műveltségi fokának még sok más jellemzője is van. Ha iskolás földrajzönyvekben például azt olvastuk, hogy valamely népek több mint fele még nem tud irni-olvasni, valóságos barbároknak tartottuk őket. Pedig, talán oda lehetett volna irni „enyhítéssel”, hogy annak nagy hányadában irástudatlan népek éltek szépséggű balladái, époszai, mondái vannak, amelyek magasságban és mélységben átlogják az eget és a földet; megtudtuk volna, hogy dalai, táncai szépségükben és gazdagságukban vetekszenek a klasszikus nagyságok alkotásaival, sőt felül is mulják azokat, hogy történelmük iratlanul nemzedékről-nemzedékre száll át és sokkal inkább él, mint irástudó népek nagyképu tudósainak kötetiben; megtudtuk volna, hogy az irástudatlan nép előtt irások és pecsétek nélkül is szent a törvény, az eskü, a vállalt kötelesség, az odott szó, a fogamzott élet, a becsület és tisztélet a kor, a tekintély. Mert egy kicsit ezek is a műveltséghez tartoznak.

Eleinket nagyon szeretik feltüntetni „jóakaróinak” szedett-vedett csúhe népségnek, amely a korabeli műveltség legalacsonyabb fokán tengődött s pusztán rablási és öldöklési vágyait elégítette ki vándorlásai és hadjáratai közben, holott az ellogulatlan történetírás kétségen kívül megállapítja a törzsi szervezetben is fellelt államelméletünket, a környezet-hez viszonyított magastokú műveltségünket.

Általánosságban megállapítható tehát, hogy nem a dolog lényegében, hanem a szemléletben volt és van a hiba.

A racionallizmus sovány emlőin ne-

velkedett nemzedékek vállalták és vallották istenüknek a gyöngye és korlátolt emberi értelmét. Az élettől elvonatkoztatott fogalmak szük keretébe akarták ezek beszorítani az élet kimeríthetetlen gazdagságát, amelynek hőmpölygő folyamát többek között a természetiölötti világ is táplálja és sodorja. Hűdég és merev értelmi iormulákat állítottak fel az élet számára, amely az embernek végeredményben az akarat, a tett, a tevékeny állásfoglalás kérdése. Ez a szegény és hihetetlenül egyoldalú életbölcseesség — ha ugyan lehet annak nevezni — lett nagyon sok téren a mai kor vészte. Nem csak nálunk, hanem szerte az egész világon. Ebből származott az élet sokféle megnyilvánulását tárgyaló tudományágak elgépiesedése. Minden a számmal kimulatható mennyiség, az adat, a kedvező statisztika lett. Pedig ezek bár szükségesekek, de az élet nagyon sokkal több náluk.

Már Pröhászka püspök is nyíltan szembeszállt nálunk a bulságba vitt értelmi kultúrával és kárhóztatta annak meddő voltát. A pusztán értelmi kultúra helyett sürgette az egész embert magába foglaló életszemléletet. Sürgette az ember érzelmi és akaratvilágának bekapcsolását és érvényesülését minden téren. Sürgette az akarat nevelését és a tettekre való készség és bátorság kifejlesztését. Mert még mindig jobb egy merész kezdeményező, aki lépései közben talán meg is botlik, de azért bátran nekilendül a célnak és sokat tesz — mint a tunya szemlélődő, akinek legfeljebb meddő kritikája és a tulajdó élettel szemben irigy áskálódásai vannak.

Szavak helyett a tett: ez volt Pröhászka püspök gondolata. A tettek embere, aki tizet lép, amíg egyet szól. Akkor is csak biztatja magát a „vábbbi lépésekre. A „homo unius verbi” — az egy szó, egy ige embere, aki elindulásnál szívébe vés egy jelszót és az kíséri, üzi, hajtja, bátorítja, amíg célhoz nem ér. A Szent Ágostonok, Szent Tamások fajtájából való az ilyen „szótlan” ember. Vagy egészen közelről példázva, a sómogyi honvéd, vagy a tiszaháti öreg bakancsos, aki csak néhány szót ismer: előre — mindhalálig.

Az sohasem ártott, ha a „nyolcadik főbűnt”, a butaság sötétségét minél több és minél hatásosabb eszközzel akarták eloszlatni. Csak az egyoldalúság volt és lehet mindig hiba. Akkor eshetünk végzetes tévedésbe, ha az egyoldalú értelmi kultúra felhőkarcolóinak építésével teljesen megleledkezünk a tettek, a nyilvánvaló cselekedetek, áldozatok biztos és szilárd olopfáról. Volt már például a történelemben éppen elég, hogy az egyoldalú értelmi kultúra remekművei mellett egész népek sodródtak a megsemmisülés örvénye felé. Klasszikus értékek mellett soha nem pótolható népi értékek veszték el nyomtalanul, mert az élet gazdag áramlása szétfolyt a közömbösség és

nemtörődömség sivatagjában, mert hiányzott a tett, a cselekedet életszemlélete.

Erre a nagy tévedésre mindig vigyáznunk kell. Különösen a világháború óta egészséges ellenáramlat küzd a polgári életszemlélet kifinomult, vérszegény művirágtenyésztése ellen. Nemrégén figyelmeztettek komoly sajtóhangok éppen a bolsevizmus fenyegető rémével szemben arra, hogy nagyképu és fölényes finomkodások, szellemeskedések, világméretű polgárkodások mit sem érnek ötven tonnás tankok csordái és állati színvonalra züllesztett vérszomjas embertömegek ellen. Tett kell, erős tett. Kéz kell, sziklaszilárd, amely fegyvert markol. Szív kell, amely remegés nélkül áll ki a porondra. Hősi elszántság kell, amely mindhalálig megmarad.

Az értelmes beszéd arra való, hogy tanítson és eligazítson. A szavakkal kifejezett igazság célja az, hogy tettekre buzdítson. De a beszédből kevés kell és a nagy, elemi igazságokat nem szabad hétköznapivá, megszokot-

tá tenni sok ismétléssel. A szavak — különösen az ékes ruhában hivalkodók — elkábitanak és a nyomukban támadt érzelmi fellángolás könnyen megtéveszthet kötelességeink teljesítésének mértékéről. A propaganda, amelyet az elmúlt évtizedekben nélkülözhetetlen eszköznek tartottak, önmagát emészti fel. Ma már a propaganda is propagálni kell s a nyomában lakadó kevés tett mutatja, hogy sem az egyénnél, sem a tömegnél nem érhet el nagy hatást. A tettekre nevelni kell az embereket.

Végeredményben veszedelmes egyoldalúság a sok beszéd, különösen az olyan beszéd, amelyben egymást biztatjuk tette, cselekvésre, lemondásra, türelemre, kitartásra, magunk pedig megelégszünk e beszéd „szolgálatával”. Veszedelmes az a lelkiület, amely mindig mástól várja a kezdést. Veszedelmes típusok azok, akik mindig kivételek akarnak maradni, közben pedig habzó szájjal biztatnak másokat az áldozatok vállalására.

Tehát beszédek helyett tetteket csilholjunk ki lelkünkbelől. A nagy kötelességek sürű emlegetése helyett egyszerű mondjunk ki valamit, de az után hasítson a lelkünkbe és utána mindennap tartunk lelkiismertvizsgálatot. Így a kevés beszédnek is több eredménye lesz, mint a legnekiváltabb szóáradatok zuhatagainak.

Halló otthon!

Üzent a fron!

Köszönőlevelet küldtek a frontról honvédeink a mezőtelegdi római katolikus asszonyoknak

Nagy öröm és vigasztalás volt a „sok megpróbáltatáson keresztülment” század számára a karácsonyi ajándék

Mezőtelegd, április 1. Annakidején országiszerte nagy lelkesedéssel indult meg a gyűjtés honvédek karácsonyi megajándékozására. Megható tettek egész sorozata bizonyította, hogy az ország népe szilárd egységben viseli ezt a háborút a front katonájával együtt. Mindenütt megértették annak jelentőségét, hogy a harcoló honvédek ott kint is érzik az otthon melegét és kézzelfoghatóan megbizonyosodtak az otthoniak szeretetéről.

Nem volt az országban olyan kis község, avagy falu, ahol meg ne mozdult volna a honvédek karácsonyának érdekében. Így történt ez Mezőtelegden is, ahol többek között a Római Katolikus Nők koszorúja rendezett gyűjtést Lintner Tivadarnának irányítása alatt. A mezőtelegdi katolikus nők karácsonyi ajándékesomagját a 291/82. tp. számú század kapta meg. Hogy milyen örömet okozott az ajándék a század tisztikarának, tiszthelyetteseinek és legénységének, azt mutatja a köszönőlevél, amely most érkezett meg a frontról Lintner Tivadarné címére. A levél szövege a következő:

„Nagyságos Asszonyom! Múltkarácsonk mekengedni, hogy a 291/82 tábori postaszámú század tiszt, tiszthelyettesi kara és legénysége nevében Nagyságos Asszonyom tölmácsolásában mondhasak köszönetet a mezőtelegdi római katolikus nők koszorújának azért a nemes, igazi magyar lélekből és szüvből fakadó, irá-

nyunkban tanúsított szeretetért, amelynek hirdetője a részünkre küldött gondos asszonyi kézzel összeállított ajándékesomag volt. Igen, ez az ajándék igaz bizonyítéka annak, hogy az otthon és a háremező magyarjainak lelke elválaszthatatlanul, izzó bizakodással szárnyal a magyarság szent, örök célja felé, hogy a magyar asszony imára kulesolt keze gyengéd szeretettel, féltő gonddal simogattja a heroikus küzdelemre lendült magyar férjüket. Hálás szívvel mondunk még egyszer köszönetet a mezőtelegdi római katolikus nők koszorújának azért a nemes gondolatért, hogy minket, ezt a sok megpróbáltatáson keresztülment századot meleg szeretetükkel felkeresték s a hitet megerősítették bennünk. A jóságos Isten áldását és féltő szeretetét kérjük Önökre. Hazafias tisztelettel: Vargha György százados.”

A levélhez magyarázat nem szükséges.

Egyelőre nem küld követet Vichy-he Svédország. Stockholmól jelentik: (MTI) A Stefani Irodá jelenté: Az Af-tonbladed jelentése szerint Haninge követ, aki a svéd kormányt eddic Vichyben képviselte és ezidőzerint szabadságon Svédországban idózik, nem tér vissza állomáshelyére. A svéd kormány nem nevezi ki utódát addig, amíg Vichy stockholmi képviselőének kérdése nem tisztázódik.

Legujabb divatu tiszta gyapju szövet különlegességek megérkeztek

HOFFMANN szövet és bélésszru üzletébe Rákóczi ut 2 szám Tele on: 13-19

Bulgária jelenlegi képzőművészei a budapesti Nemzeti Szalonban

Elénk kapcsolat a népiséggel — ez jellemzi a bolgár művészetet

Budapest, március hó.

Bulgária, bár csak hatvanöt éve szabad ország s ezalatt is több háborút szenvedett át, mégis nagyot fejlődött. Sokat fejlődött a bolgár művészet is. Bulgária számos jeles művészrel dicsekedhet, akik festészetben, szobrászatban és grafikában lelkesedéssel szolgálják hazájuk művészetét. Közülük néhányan külföldön is rendeznek kiállításokat. Legtöbbjük Szófiában tanult a Bolgár Művészeti Akadémián, amelynek már félszázados múltja van, de sokan végeztek külföldön is, főleg Németországban és Olaszországban. Ez a bolgár művészet mutatkozott be most először Budapesten. A Nemzeti Szalonban egy gazdag anyagu kiállítás tárul a néző szemé elé, olyan értékes darabokkal, melyekre méltán büszke lehetne nem csak egy hatvanöt éve felszabadult és azóta is többé-kevésbé függetlensége megőrzéséért harcban álló nemzet, hanem bármely, művészetének szabadon élő nagy ország is.

A nemrég megalakult Bolgár Intézet megérett az első gyűmlcse. Mint már hírt adtunk erről, a Bolgár Intézet azt tűzte ki feladatát, hogy megismertesse a magyar néppel a bolgár kultúrát és művészetét. A magyar nép mindig is szerette és rokon népként érintkezett a Magyarországon élő bolgár kertészekkel, azonban ezentul nem igen jutott a barátkozás. A szélesebb népréteg valami keyeset tudott a bolgárok igen szépen kifejlett kulturájukról és kifinomult művészetükről. Természetesen és joggal, ez bántotta a bolgár vezető köröket, mert valóban nem elég azt tudni, hogy szeretünk egy nem is közvetlen szomszédságu rokonszenves nemzetet, hanem minél jobban a köztudatba kell vinni, hogy miért is találjuk rokonnak ezt a szimpatikus nemzetet. Az egyformán küzdelmes történelemből kifejlődött kultúrát és művészetet kell megismertetni a szélesebb népréteggel, mert így a baráti vonzalom és megbecsülés még elmélyültebb és még őszintébb lesz. A bolgárok ezt odahaza már régebben megkezdték és nagyon sok magyar könyvet fordítottak bolgárra, azonkívül a Magyarország-

ról hazakerülő bolgárok élő szószólói a magyar kulturának és terjesztik azt, amit itt évekig magukba szívtak.

A bolgár képzőművészeti kiállításra a magyar sajtó képviselőit hívták meg. Ezen a kedves barátkozási akción Stefan Popoff, a bolgár királyi követség sajtó attaséja fogadta az újságírókat.

Első kiállításukra a bolgárok feltűnő sok műtárggyal vonultak föl. Százhárom darab bizonyítja a bolgár művészet létezését és értékét. A bolgár művészet a maga egyenes útján fejlődött, az egészséges művészi realizmus útján. A bolgár művész nem adta át magát fenntartás nélkül idegen, művészeti irányoknak, legkevésbé a szélsőséges modernizmusnak. A bolgár népelet, a bolgár természet és a bolgár föld a bolgár művész örök forrásai: változatos színekben ábrázolják a kék eget, világos térségeket, a csendes vizeket és a kenyertermő mezőt, a jólelkű és munka-

szerető bolgár otthon és munkában. A bolgár művész sohasem távolodik el az élettől, az önálló népiség kidomborítására törekszik, s művészi értékkel gazdagítja a bolgár szellemi kultúrát. Az életet szemléli és megfigyeléseivel, meglátásaival megteremti különféle műveit: tájképeket, kompozíciókat, arcképeket stb., gyakran kitűnően old meg művészi feladatokat, néha a múltba is fordítja tekintetét. A tájkép szinte a legkedveltebb műfaj. Az első művészek, akik már elköltöztek az élők sorából — de a mai kiváló művészek is szeretik megfesteni a tenger mélységes végtelenségét, a mezőket és erdőket, a hegyek magasságait. A népies tárgyakat hangulattal teli kifejező erővel kezelik. Népi ábrázolás a tulnyomó a kompozíciók terén is, ezeknek tárgyai majd bonyolultak, majd leegyszerűsítettek, de mindenkor világosak és nem szakadnak el az élettől. Ugyanezt figyelhetjük meg az arcképfestészetben is, amelyben erősen domborodik ki a lelki ábrázolás. A tehetséges bolgár művész megfigyelő szere, temperamentuma, alkotó lelkesedése jut kifejezésre a bolgár festészetben és grafikában s emellett az a törekvés, hogy eredeti legyen. Ugyanez a fő törekvés a szobrászatban is, ahol szintén szép művészeti eredményeket értek el. B. S.

A világ buzakereskedelme elérte a mélypontot

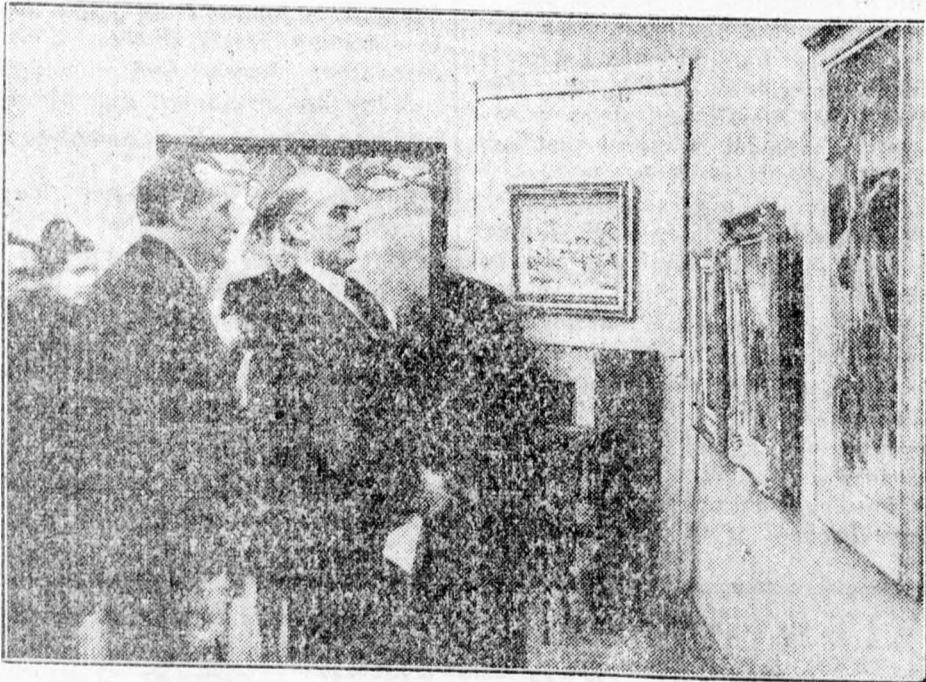
Lieszabonból jelentik: Ottavából érkező adatok szerint a világ négy vezető búzatermelő országa t. i. Kanada, USA, Ausztrália és Argentína 1942. évi teljes búzatermése mintegy 2 milliárd bushelre tehető. A termés értékesítése, illetve szétküldése a hajótérhiány és a kevés raktárhelyiség miatt egyelőre legyőzhetetlen akadályokba ütközik. Az ottavai gazdasági körökben egyébként az a nézet, hogy a világ idej búzakeres-

kedelme olyan mélypontot ért el, amire ötven éve nem volt példa. Habár különösen az Egyesült Államokban és Kanadában meglehetősen sok búzát vesznek igénybe takarmányozási célra, mégis annyi készlet halmozódott már fel a hét hatalmas termelő országban, hogy az viszont csúcspontot jelent ilyen viszonylatban. 1942. végén ugyanis 1.8 milliárd bushel búza feküdt az észak-amerikai és kanadai magtárakban. (TEK.)

Angol nagyiparosok a bérlet-és kölcsönrendszer ellen fordultak

Stockholmból jelentik: A befolyásos brit nagyiparosok szövetsége „National Union of Manufacturers” nemrégiben

megtartott évi közgyűlésén a szervezet elnöke Sir Patrick Hannon éles szavakkal bírálta azokat a kereskedelmi kötelezettségeket, amelyeket a brit kormány Washingtonnal szemben a bérlet-és kölcsönsegítés rendszerével magára vállalt. A kötelezettségek ugyanis mind a brit kiviteli ipar terhére esnek. A bérlet és kölcsöntörvénnyel London lemondott a normális brit kivitel legnagyobb részéről. Legalább a brit világbirodalomba irányuló kivitel maradt volna meg — sőt hajtott föl az elmők beszéde végén — anélkül, hogy a legkisebb üzletnél is először Washington engedélyét kelljen kieszközölni! Hasonlóan nyilatkozott az Atlanú-Charta várható gazdaságpolitikai következményeiről is. Az angol nagyiparosok tehát már szintén észrevették Washington tervszerű fáradozását a britek mozgási szabadságának korlátozása körül, hogy ezzel Észak-Amerika gazdasági előretörését biztosítsák a háború után. (TEK.)

Szinyei-Merse Jenő kultuszminiszter a bolgár képzőművészeti kiállításon Mijatev intézeti vezetővel

Lemarad a tenyészállatvásári utazási kedvezmény

Legutóbb hírt adtunk arról, hogy az idei kiállításra bejelentett tenyészállatok otthonról történő értékesítésének előmozdítására és a vevők odautazásának megkönnyítése érdekében 50 százalékos utazási kedvezmény fog rendelkezésre állani a vásárolni szándékozónak. Tekintettel azonban arra, hogy a kedvezmény iránti előzetes érdeklődés és igénylés nagyon csekély mértékű volt, a tervezett utazási kedvezmény életbeléptetése — amellyel kapcsolatban egyébként is váratlan nehézségek merültek fel — most már elmarad. Ennek folytán az 50 százalékos utazási kedvezményben sem a vásárlók, sem a tenyészállatszállítványok kísérői nem részesülnek. A rendezőbizottság az utazási igazolványért beküldött díjakat az érdekelteknek haladéktalanul visszautalja. Természetesen azonban, hogy a tenyészállatokra biztosított fuvardíjkedvezmény változatlanul érvényben marad.

Most kell megrendelni a kálisó-műtrágyákat

Illetékesek ismételtén felhívják a gazdaközönség figyelmét arra, hogy az 1943. őszi időnyre szükséges kálisókat az illetékes körzetképviselő útján sürgősen, de legkésőbb március hó végéig rendelje meg. Kálisó-műtrágyák ugyanis a jövőben csak ömlesztett állapotban hozhatók be az országba. A gazdaközönség tehát saját érdekében is helyesen teszi, ha a káli-műtrágyákat lehetőleg ömlesztve rendel meg, mert a papírzsákokat egyéb célokra ugy sem használhatja fel.

Milyen foglalkozási ágakban keresnek munkát és találhatnak elhelyezkedést a váradi munkanélküliek?

Nagyvárad. A nagyvárad m. kir. áll. Munkaközvetítő Hivatal (Szilágyi Dezső-utca 28., telefon 25—76.) március hó 31-én kelt kimutatása szerint az elmúlt héten elhelyezett 66 egyént.

Jelenleg foglalkozást kaphatnak:

2 betoncsőverő, 4 lakatos, 1 műszerész, 3 szabó, 1 kalapos, 1 kocsi-fényező, 14 asztalos, 2 bogárn, 3 mindenes szolgál, 1 cukrász, 4 faesztergályos-fafaragó, 1 géplakatos, 1 kovács, 1 könyvkötő, 1 vasbetonszerelő, 1 vegyimunkás, 1 kocsi, 3 mindenes-szakácsnő, 2 mindenes-lány, 3 bejárónő, 3 gyárimunkásnő, 4 szabónő, 1 asztalos tanonc.

Foglalkozást keresnek:

54 ipari szakmunkás, 45 gyári be-tanított és egyéb segédmunkás, 4 üzleti alkalmazott, 3 mindenes-szolgá, 20 háztartási alkalmazott, 3 bejárótakarítónő, 1 mosó-vasalónő, 5 mindenes-szakácsnő, 1 ápolónő.

Ipari szakmunkások a következő iparágakban keresnek munkát: Asztalos 2, bádigos 2, borbély 1, cipész 1, cukrász 1, gépész 3, gépkezelő 1, gépkocsivezető 1, mészáros 1, kalapos 1, kovács 1, könyvkötő 3, molnár 1, műszerész 1, sütő 1, férfiszabó 2, nőiszabó 2, szobafestő 22, szücs 3, téglavető 1, villanyszerelő 1, kifutó 6.

A közvetítés teljesen ingyenes. A munkakeresők személyesen jelentkezzenek.

H I R E K

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ARAK: Egész évre 38.40.
 félévre 19.20, egy óra 3.20 pengő.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.

Készíteteket nemadunk vissza.

Befejeződött a közoktatásügyi miniszter berlini látogatása. Berlinből jelentik: (MTI) Szinyei Merse Jenő val. és közoktatásügyi miniszter berlini látogatása szerdán véget ért. Hivatalos bucsuztatása a Sziléziai pályaudvaron történt. A magyar vendéget kikísérték Rust birodalmi nevelésügyi miniszter és felesége, Zachintsch birodalmi nevelésügyi államtitkár, a külügyi hivatal kulturális osztályának vezetője, Szójay Dóme berlini magyar követ és a követség vezető tisztviselői. — A MTI jelenti: A Budapesti Közlöny közli, hogy a Kormányzó Úr a kultuszminiszter külföldi tartózkodása idejére a kultuszminisztérium ügyeinek ideiglenes vezetésével Radocsay László igazságügyminisztert bízta meg.

ÁTVETÉK HIVATALUKAT AZ ÚJ MAGYAR MINISZTEREK. A Magyar Távirati Iroda jelenti: *Bornemissa Géza* iparügyi miniszter és *Zindely Ferenc* kereskedelmi- és közlekedésügyi miniszter szerdán délben vették át hivataluk vezetését.

Halló! Halló!
 A Kir. osztálysorsjegyek húzása
 április hó 10-én kezdődik.
Vegye meg vagy váltsa ki szerencsés számú sorsjegyét.
Vekerdy Kálmán
 főelárusítónál Rákóczi-ut 7 sz.
 (Turul papírkereskedésben.)

Berlinbe érkezett Gariboldi tábornok, a keleti hadsereg parancsnoka. Berlinből jelentik: (MTI) A Stefani Iroda jelenti: Gariboldi tábornok, az olasz 8-ik hadsereg parancsnoka a keleti arcvonalról Berlinbe érkezett, ahol Alfieri nagykövet és Harde a berlini helyőrség parancsnoka, a német hadsereg számos magasrangú tisztje és a birodalmi külügyminiszter képviselői fogadták. — Alfieri nagykövet Gariboldi tábornok tiszteletére fogadást rendezett.

AMERIKAIÁK VESZIK ÁT A TRANSIRÁNI VASUTAT. Stockholm. (MTI) A Stefani Iroda jelenti: A Perzea öböl a Kaspi-tengerrel összekötő Transiráni Vasutat az amerikaiak veszik át.

Köszönetnyilvánítás
 Ezuton mond hálás köszönetet özv. *albsi BAKCSY ADÁMNÉ* mindazoknak, — akik szeretett férje halála alkalmával mély fájdalommal osztoztak, megjelenéseikkel részvételüket kifejezték, vagy a koporsóra virágot helyeztek. A Baross Szövetségnek, a Vendéglátó Iparosoknak, az összes vendégeknek, jó barátoknak és ismerősöknek.
A gyászoló család

Közöltük, hogy Dohnányi Ernő legnagyobb magyar zongoraművésznök és zeneszerzőnk Nagyváradon is önálló hangversenyt tart. Ez a hír érthetően nagy érdeklődést váltott ki a város zenekedvelő közönsége körében. Dohnányi Ernő évek óta nem volt Nagyváradon, csak a rádióon keresztül élvezhettük művészetét. Most azonban a Szigligeti Társaság áldozatkészségéből mód és alkalom lesz rá, hogy a váradi pódiumról hallgathassuk meg ezt a kivételes tehetségű művészt. Mint a mester ma érkezett távirata közli, Dohnányi Ernő egyetlen önálló hangversenyt április 9-én, pénteken este rendez meg Nagyváradon a Református Kulturpalota dísztermében. Régebben azért nem lehetett hangversenyt rendezni Váradon, mert nem volt megfelelő zongora. Most azonban a Városi Zeneiskola kintűnő hangverseny zongoráját szolgáltatja meg Dohnányi és így kivételes élvezetben lesz része közönségünknek. A Dohnányi hangverseny belépőjegyének árát 8, 6 és 4 pengőben állapította meg a rendezőség. Tekintettel a nagy érdeklődésre, tanácsos már előjegyeztetni a jegyeket az Idegenforgalmi Hivatalban (Rákóczi ut, Széchenyi épület).

CIPRUS SZIGETÉN ÖNKORMÁNYZATOT KIVÁN KIÉPÍTENI AZ ANGOL KORMÁNY. Amszterdam. (MTI) A NTL jelenti: A brit hirszolgálat szerint a gyarmatügyi államtitkár az alegházban kijelentette, hogy az angol kormány Ciprus szigetén tartós önkormányzati intézményeket kíván kiépíteni.

Pénteken országos állatvásár lesz Mezőtelegden. Nagyvárad thj. város polgármestere 11713-1943. kig. szám alatt a következő hirdetményt adta ki: Felhívom az érdekeltek figyelmét, hogy Mezőteleg község előljárássága folyó év április 2-án országos és állatvásárt tart. Vészmentes helyről szabályszerű marhalevellel ellátott jószágok felhajtathók. Nagyvárad, 1943. március 31-én. Dr Varga László s. k., tanácsnok.

MORIMIGO TÁBORNOK LETT PARAGUAY ELNÖKE. Buenos Aires. (MTI) A NTL jelenti: Mint Asuncionból jelentik, Morimigo tábornokot Paraguy köztársasági elnökének hirdették ki. Az ezévi választásokon a tábornok volt az egyetlen elnökjelölt.

Április 9-én DOHNÁNYI ERNŐ
 egyetlen zongorahangversenye
 a Református Kulturpalotában.
 jegyek 8, 6 és 4 P. Előjegyezhetők az Idegenforgalmi Hivatalban

A Life amerikai folyóirat írja: Angliát kiűszik a bűvárhajók. Buenos Airesből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A Life című északamerikai folyóirat a bűvárhajóveszedelemről írva, az Atlanti óceáni zöldszemű vadállatok nevez, amelynek karmai között emberek és dolgok réménytelenül vergődnek, még ha nem is tudjuk pontosan leírni az itt lejátszódó drámákat, mindenki megérti, hogy mi leselkedik itt ránk, azok miatt a veszedelmek miatt, melyeknek következtében a háborút ezen a területen, az Atlanti óceán Izland és az Azori szigetek között is elveszithetjük. Az ellenséges bűvárhajók ezeknek az utaknak elvágásával a világorradalom arcvonalát elszigetelhetik, Angliát kiűszíthetik, és a Szovjetet elvágják utánpótlásától és elszigetelhetik az Indiai óceánt is, ha nem leszünk urrá az Atlanti Óceánon, nem érhetjük el a győzelmet, sőt végzetes katasztrófának lehetünk kitéve.

KORONA Filmszínház
„Dzsarabub“
 az afrikai nagy harcok egyik dicső fejezete
 Felülmúlja az Alkazárt és Bengázit

A CASINO világvárosi műsora
Kacagó tarka tavasz

Budapestre érkezik dr Scheel Gusztáv birodalmi diákvezér. Berlinből jelentik: Dr Scheel Gusztáv birodalmi diákvezér, birodalmi helytartó, Salzburg tartomány körzetvezetője hivatalos meghívásra pénteken, április 2-án Budapestre érkezik. Elkísérik dr Gmelin, a birodalmi diákvezér teljhatalmu képviselője a háboru idejére és a birodalmi diákvezérség több osztályvezetője. A német meghívottak 5 napig tartózkodnak Budapesten.

JÓVÁHAGYTA A JAPAN-SZOVJET HALÁSZEGYZMÉNY ALÁÍRÁSÁT. Tokió. (MTI) A NTL jelenti: A japán-szovjet halászegyezmény aláírását a japán államtanács jóváhagyta.

Gyomor, bál, máj, és anyagcserebeteg szívesen isznak reggelenként felkeléskor egy-egy pohár természetes „*Fereno József*“ keserűvizet, mert ennek hashajtó hatása gyors és biztos, igen enyhe és ezért nagyon kellemes. Kérdezze meg orvosát!

NÁPOLYBAN FELROBBANT EGY LŐSZERRAKTÁR. Róma. (MTI) A Stefani Iroda jelenti: Március 28-án délután Nápolyban felrobbant egy lőszerraktár. A robbanásnak 72 halott és 1179 sébesült áldozata van polgári és katonai egyénekben. Közülük 7 halott és 32 sebesült német volt. A szerencsétlenség okának kiderítésére vizsgálatot rendeltek el.

Szlovák fehér könyv jelent meg a kommunisták kegyetlenkedéseiről. Lubianából jelentik: (MTI) A Stefani Iroda jelenti: Egy szlovén ügyvéd 180 oldalas fehércsúnyvet adott ki azokról a kegyetlenkedésekről, amelyeket kommunista bandák Lubiana-övezetben elkövettek. A könyv a sok borzalmas, szadista cselekményt fényképekben is ismerteti. Megjegyzi a könyv írója, hogy az eddig felfedezett 3000 áldozat közül csak az ismertebbeket gyűjtötték össze.

„A magyar politika és a szociáldemokrata párt“
 A „Nemzeti Újság“ csütörtöki számában nagyfontosságú és a napi események jelentőségét jóval meghaladó cikk jelent meg: *A magyar politika és a szociáldemokrata párt* címmel. A cikket helyszűke miatt csak holnapi számunkban közöljük.

Tudja-e Ön...
 ... hogy Európa legrégebbi országhatára a spanyol-portugál határ, mely 1668 óta semmi eltolódást sem szenvedett?
 ... hogy a kínai képirás nemcsak nehéz, hanem sok évezredes tapasztalati bölcsességet és humort is megőrzött? A „háziasság“ képe egy tető alatt lévő dísznőt, a „hallgatóság“ jele egy ajtót és fület ábrázol. A régi kínaiok azonban az asszonyokkal, úgy látszik, meglehetősen rossz tapasztalatokat szereztek: két egymás mellett álló asszony civakodást, három asszony pedig pletykálkodást jelent a kínai képirásban.
 ... hogy a hinduk olyanfokú neveltségnek tartják a rossz kedv elárulását, hogy arra az esetre, ha mégsem sikerülne leküzdése, házukban külön szobát tartanak fenn rossz kedvük kitombolására? Ez a krodhagarának, a rossz kedv szobájának nevezett szoba legtöbbször még a gazdagok európai módra berendezett lakásaiból sem hiányzik.
 ... hogy a kézigránát őse már legalább 2300 éves? Első leírását Aineasnál találjuk, aki az ellenség közé hajított és égő anyaggal megtöltött cserépedényről beszél. Akkor és Brzunny ostrománál az égetett anyagból készült és jergamenttel bekötött gránátokat már parittyások lökték az ellenségre.

Hirdessen a Magyar Lapokban

Megjelent a honvédelmi miniszter rendelete a munkaszolgálatos zsidók behívásáról

Április 27 és május 13 között kell bevonulni a behívott korosztályoknak

A Budapesti Közlöny vasárnapi száma közli a honvédelmi miniszter rendeletét a zsidó hadkötelesek jelentkezéséről, illetőleg behívásáról. A hivatalos lap egyidejűleg a bevonulási és jelentkezési hirdetményt is tartalmazza. Ez a hirdetmény a következőképpen szól:

1. Az 1942. évi XIV. tc. 3. szakasz 3. bekezdése értelmében zsidónak tekintendő személyek közül egyelőre az 1906—1918. években született hadkötelesek, akik akár sorozáson (tohorzáson) alkalmasnak nyilvánítva felavattattak és ezidőszere mint besorozottak szolgálati kötelezettség alatt állanak, akár tartósan szabadságot, akár tartalékosok vagy póttartalékosok, katonai (kiszegítő) szolgálat teljesítése végett bevonulni tartoznak.

2. Mindazokat az előbbi bekezdés-

ben említett születésű évfolyamba tartozó zsidókat, akik nem esnek az előbbi bekezdés meghatározása alá, vagyis akik bármilyen okból sorozva nem lettek, vagy katonák nem voltak, igénybe veszem és őket jelentkezésre kötelezem.

Az I., II. és III. járadékosztályba sorolt hadirokkantak és a hivatásos állományból származó nyugállományú és szolgálaton kívüli viszonybeli tisztok és hasonlításuk, valamint azok, akik idegen állampolgárságukat előbbi jelentkezésük alkalmával kétséget kizáróan igazolták és ennek megfelelően záradékolt fényképes igazolvánnyal rendelkeznek, végül a bevett és elismert keresztény hitfelekezeti papjelöltjei és pappnevendékei bevonulni, illetőleg jelentkezni nem tartoznak.

süek, akik belügyminiszteri határozattal honvédelmi munkára kötelezettek, jelentkezésük után elbocsátatnak és polgári munkahelyükön jelentkezni tartoznak. Ezek a belügyminiszteri határozatot a jelentkezés alkalmával igazolásul feimutatni tartoznak.

Nem kötelesek bevonulni, illetve jelentkezni azok az 1909—1918. évi születésű orvosok és gyógyszerészek, akik belügyminiszteri határozattal ez időszere honvédelmi munkára vannak igénybevéve és bevonulási, valamint jelentkezési kötelezettségüknek a korábbi hirdetmények alapján már eleget tettek.

A nyolcadik pont a bevonulóknak utazásáról rendelkezik.

A behívottak jelentkezésre kötelezettek hozzák magukkal összes katonai okmányaik, valamint az 1942. XIV. tc., illetőleg végrehajtása tárgyában kiadott 55.000 eln. oszt. — 1942. és a 4035 eln. 8. b. — 1943. H. M. sz. körrendeletek alapján részükre kiállított kivételezettségi igazolványt, esetleg keresztlevelüket, az idegen állampolgárok állampolgársági bizonyítványukat vagy érvényes útlevelüket, továbbá magukkal kell hozniok élelmiszerjegyeiket és két napi élelmet.

A rendelet részletesen előírja, hogy a bevonulók milyen felszerelést és ruhát vigyenek magukkal.

A rendelet szerint zsidónak tekintendő személyek ugyanazok, akik legutóbb jelentkezni tartoztak és mint honvédelmi szempontból zsidókat őket nyilvántartásba vették.

A bevonulási és jelentkezési hirdetményt falragaszon is közzéteszik.

Milyen sorrendben tartoznak bevonulni a behívottak?

Az előbbi 1. és 2. pontban felsorolt személyek közül bevonulni, illetőleg jelentkezni tartoznak:

a IX. hadtest területén lakók a m. kir. X. közérdekű munkaszolgálatos zászlóaljnál Nagyváradon

Bevonulás és jelentkezés időpontja:

- a) az 1907. és 1913. évben születettek 1943. évi április hó 27-én;
- b) az 1908. és 1914. évben születettek 1943. évi április hó 30-án;
- c) az 1909. és 1915. évben születettek 1943. évi május hó 3-án;
- d) az 1910. és 1916. évben születettek 1943. évi május hó 6-án.
- e) az 1911. és 1917. évben születet-

tek 1943. évi május hó 10-én;

f) az 1906., 1912. és 1918-ban születettek 1943. évi május hó 13-án.

Minden behívottnak be kell vonulnia, kivéve, ha utazásra képtelen.

A bevonulásra, jelentkezésre kötelezett személyek részére eddig általam engedélyezett bevonulási (szolgálati) halasztások érvényben maradnak. Az ily halasztásban részesülteknek csak a halasztás lejártával kell a 3. pontban megjelölt parancsnoksághoz bevonulniok, illetve annál jelentkezniök.

Az orvosok és gyógyszerészek közül azok az 1906—1908. évi születé-

Férfi ruhákat, használtakat legiobb áron vehet, eladhat

MOLNAR

használt ruha üzletében Bémer-tér 1. (udvarban.) Hívásra házhoz jövök.

SZINHÁZ

Tolnay Klári a Szigligeti Színházban

Tolnay Klári, a legbűbajosabb magyar színésznő, aki háromnapos vendégjátékra jött Nagyváradra, szerdán este zsúfolt ház eltölt a Tűzvész-ben lépett fel. A Tűzvész — már ismeri Nagyvárad színházlátogató közönsége, ez azonban még inkább fokozta az érdeklődést, hiszen így Tolnay Klári művészetét és kiváló képességeit még jobban érzékeltette.

Tolnay Klári olyan volt, mint amilyenek elképzeltük: végtelenül finom.

A színházi iroda közleményei:

Tolnay Klári, a színház-illusztris vendége a „Tűzvész” tegnap esti nagysikerű szereplése után ma este és holnap, azaz péntek délután és este Jacques Deval szellemes vígjátékában, a „Francia szobalány”-ban folytatja vendégjátékát, amikor is olyan alakítást nyújt ez a kivételes tehetséges művésznő, ami hosszú ideig emlény marad a nagyvárad közönség emlékezetében Tolnay Klárin kívül Kemény Gizi, Farkas Rózi, Pákozdy Ferenc és Szabó Ernő lesznek részei a sikernek.

Április 3-án, szombaton este pre-

ellenállhatatlanul elbájoló jelenség. Művészete csodálatos összhangban simul egyéniségéhez. Finom, halk eszközökkel oldja meg a legdrámaibb pillanatok lélektani feszültségeit s ezek a finom, halk eszközök az élet melegségével és közvetlenségével hatnak.

A közönség mindvégig melegen ünnepelte a kiváló művésznőt, akinek csütörtöki és pénteki előadásaira már minden jegyet szétkapkodtak.

mier-bérlés 30., vasárnap este A-bérlésben operett-reprizt tart a színház. Jakobi Viktor énekes és táncos operettje kerül felújításra a „Leányvásár.” Márffy Vera, Gondör Klári, Benkő Béla, Szabó Ernő, Pákozdy Ferenc és Mikes Bélával a főszerepekben. A Leányvásár annak idején a budapesti Király színház műsordarabja volt és Fedák Sárival ezzel az operettel vonult be a táncoskorszak az operettek világába.

Szombaton délután filléres helyekkel a Vén diófát, vasárnap délután olcsó helyekkel a nagysikerű

Mária főhadnagyot játssza a színház, Jurik Julesival a címszerepben.

HETI MŰSOR:

Csütörtökön este: Francia szobalány. (Tolnay Klári.)

Pénteken délután és este: Francia szobalány. (Tolnay Klári.)

Szombaton délután: Vén diófa.

Szombaton este: Leányvásár, premier-bérlés.

Vasárnap délután: Mária főhadnagy.

— Hétfőn 5-én az „Esküvő” népművelési előadásban. A színház műsorán

— népművelési sorozatban — 5-én hétfőn az „Esküvő” c. francia vígjáték szerepel. Ebben a darabban lépett fel

vendégként Bulla Elma. A hétfő esti előadásban Bulla szerepét Hotty Éva

alakítja. A népművelési előadások al-

landóan táblás házak előtt zajlanak le, azért jegyekről ajánlatos napokkal

előbb gondoskodni. Jegyek már kaphatók a színháznál, Tanay K. Emil főtű-

kár irodájában (I. em. 5. ajtó).

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Méz nádmag kilója 10 P, fél kg 5 P. Csalamádé cirokma 3-szor kaszálható egy kataszteri holdba 16 kg magra 25—30 mázsát terem. Kapható Magyarai János, Köröscsög, Bihar megye. 513

200 literes búkk hordó, 250 darab, eladó. Kiss, Szent István-tér 15. 523

Eladó kétszobás, előszobás, konyhás magánház, azonnal beköltözhető. Mikszáth Kálmán-u. 25. 520

Allást nyec

KIFUTÓ-FIUT felvesz a Szent László nyomda R. T. Szilágyi Dezső-u. 5.

Ügyes varrólányokat felvesz Nagy szalon, Bazár épület. 522

Cipész segédeket felvesz a We-Ego cipőgyár, Báthory-utca 12. 524

Magas százalékkal könyvügynököket keresek, Cim a kiadóban. 442

20—30 éves napszámosnők és 17—18 éves ifjak felvételnek a Dreher-Haggenmacher Sörgyárnál. Jelentkezni 10—12 óra között. 518

Különléle

Fertőtlenítést, poloskát, mojt, mindennemű férgek irtását 38 évi gyakorlattal irtja Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27—56. 513

Kölcson könnyű vieszfizetési feltétellel Hitelszövetkezetről, Bethlen István-u. 6, kapható. 509

Elveszett

Elveszett Pocsveiler József névre szóló állampolgársági igazolvány és 150 pengő. Becsületes megtaláló hozza Téglavető-u. 16. alá. 521

KIADÓTULAJDONOS.

szent László-nyomda R. T.

Fő- és felelősszerkesztő

Dr. Paál Árpád

Felelős kiadó:

Dr. Scheffler Ferenc

Szent László-nyomda R. T.

12. sz. utca

Készült a Szent László-nyomda r. t. körtorgógépén, Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám.

RÁDIÓ

PÉNTEK, ÁPRILIS 2.

Budapest I.

- 5.40 Uzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 6.40 Egresztő, Torna.
- 7.00 Hírek. Közlemények. Reggeli zene
- 10.15 A Folyamérök szalonzenekara.
- 11.15 Művészelemek.
- 11.40 Keszler Tivodar dr előadása.
- 12.10 Rádiózenekar.
- 13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 14.00 Veress Károly és fia cigányzenekara.
- 15.00 Szórakoztató zene.
- 15.55 Radics Gábor táncgyűjtése.
- 17.00 A Honvédelmi Miniszterium Légoltalmi Csoportfőnökségének közleménye.
- 17.15 Beszkart-zenekar.
- 17.50 Sportközlemények.
- 18.00 Német hallgatónknak.
- 18.20 Molnár Imre dr zeneművész előadása.
- 19.05 A Filharmoniai Társaság hangversenyének közvetítése.
- 19.30 Fábrián István dr beszél a székely népi irokról.
- 10.15 Karaffiáth Jenő csevegése.
- 21.10 Sovinszky László szalonzenekara.
- 22.10 Pertis Pali cigányzenekara.
- 22.45 Szórakoztató zene.

Budapest II.

- 19.05 Gyorsirótanfolyam.
- 19.30 Táncczene.
- 20.15 Pukánszky Kádár Jolán dr előadása Dérvnéről.
- 20.35 Könyvű dalok.